

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

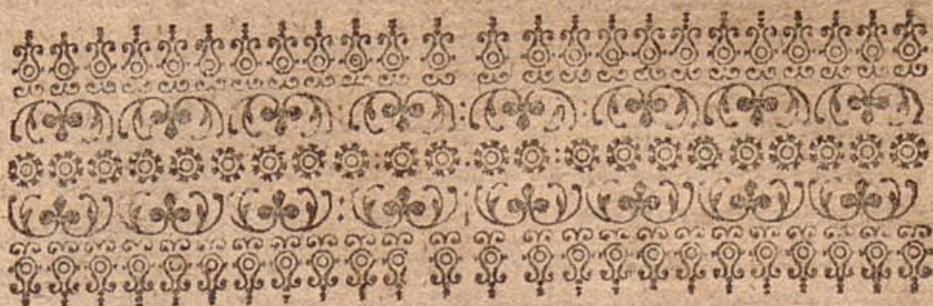
Modesti Tavbengall Apologeticus Adversus Umbras Oratij Melliti

Hansiz, Marcus

Pragæ, 1723

Caput XIV. Reditur ad umbras Melliti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39569

CAPUT XIV.

Reditur ad umbras Melliti.

Est igitur, ut illud etiam, quod alibi tractare incepimus, ad lydium refricemus, utrum videlicet propositiones illæ ad considerandum propositæ, quoad speciem externam sint malè sonantes, quas piæ mentes audire refugiant? Rsp. Nequaquam, quia in talibus circumstantijs & eo fine ac mente proferuntur, ut cuilibet etiam simplici ac rudi appareant non asseri, aut propugnari ab Authore, sed tantum referri ac proponi tanquam talia, quæ nonnunquam dicuntur & objiciuntur; quorum proinde cogitatio deliberanti necessaria & utilis est ad electionem rectius statuendam. Aliud longè foret, si ab aliquo proferrentur in alijs circumstantijs, in quibus nesciretur, utrum assertivè, an aliter, nec quo fine proponerentur: tunc enim essent natæ, ut ijs auditi. pia mens, Religiosis alioqui Ordinibus addicta, offenderetur. Sic una eademque propositio de re etiam sanctissima v. g. de fide Catholica prolata in quibusdam circumstantijs audiret ut insolens, malè sonans, bonæ menti gravis & molesta, uti si simpliciter, & absque alijs adjunctis, antecedentibus & consequentibus enunciaretur, v. g. SSS. Trinitatem videri adversari lumini naturæ: Quæ propositio adeò malè sonaret, ut etiam hæretica censeretur: in alijs contra circumstantijs, v. g. si objectionis causâ
pro-

proponatur, tantum abest, ut male sonet, ut etiam necessario, atque utiliter in Scholis ad meliorem SS. Trinitatis cognitionem proponatur. Pari igitur ratione propositiones illae in circumstantia considerationis problematicae (in qua proprius locus est, non tantum ea, quae *pro*, sed etiam quae *contra* sunt, afferendi, neque speciem ullam habent asserti aut enunciationis, sed relationis tantum & expositionis) minime habentur, aut habendae sunt ut male sonantes, piarumque mentium offensivae, ut quibus satis notum, ex quo sine proferantur. Quod inde ulterius patet, quod saepe in considerationibus ejusmodi problematicis, quod forte absurdi in una ejus parte secundum se sumpta videntur, in altera ejus parte formaliter, vel aequivalenter, seu vel explicitè, vel implicitè diluatur.

At dices, saltem dari juvenibus ansam dubitandi de aliqua Religione, an v. g. sufficiat ad tentationes vincendas; neque ei dubitatio resolvitur; proinde concipit, retinetque sinistram de tali Religione opinionem. Rsp. Nullam dari ansam dubitandi de praestantia Religionis; minus ingenerari malam existimationem: nihil enim novi juveni dicitur, sed tantum proponitur id, quod alias inter homines saepius auditur, proponitur, inquam, non assertitur, atque ipse juvenis satis palpat, sibi haec non proponi, ut credat, aut de praestantia Religionis alicujus dubitet; sed tantum, ut consideret, quantum ad se talis propositio pertineat; an propter illam statum sibi Religiosum omittendum putet, quae dubitatio non semper ab ipso Confessario, sed potius ab ipso deliberante resolvi debet, ut quo nemo melius novit suas fragilitates & tentationes; & ideo spatium illi cogitandi praescribitur, ut haec bene expendat, illudque ad extremum statuatur, quae sit spes, si ipse in tali Ordine viveret, tentationes vincendi. Quod si hoc sibi fidat, objectio est soluta, sublata dubitatio.

Dixi

Dixi & jam alibi peculiari capite demonstravi, Confessarij non semper esse, ut objectiones contra aliquem statum fieri solitas ipse dissolvat, non, inquam, hoc esse de officio Confessarij; primum, quod aliquando Confessarius nec possit omnes objectiones dissolvere, quandoquidem in omni Statu Religioso innegabilia sunt quædam incommoda, quæ nullis in oppositum argumentis elevari aut refelli possunt, & vero nec debent; manca enim esset deliberatio, atque deliberans in re gravi deciperetur: multò minùs autem debent, quod fortè tu velis, clam haberi talia incommoda coram deliberante, tum enim verò ejus negotium pessime gereretur. Quis potius ad experientiam deliberantis constantiam, qui fortè ad certum statum sese determinavit, sinceritatemque vocationis probandam, ex officio confessarij est, candidato nonnulla contra talem statum ultro objicere; quomodo ad eas sit animatus, attendere (ut idem Soterius alio loco præscribit, & omnes prudentes faciendum censent) in quo non nisi insulsiimè quis confessarium accusaret, quod juveni propositiones scandalosas, impudentes, aut malè sonantes proponat, cum hoc secluso negotium vocationis non nisi imperitissimè, periculosissimèque tractaretur, utpote solius adolescentis parùm providi, expertique libero desultoriòque judicio relictum. Sanè si Confessarius talia objicere metu scandali, detracti-
onis, contemptùs aliorum Ordinum prohiberetur, præclusa tum foret via omnis recti consilij, proinde & rectæ deliberationis: deferendum quippe esset primis juvenum impulsibus nullo contra verbo prolato, scilicet, ne, si quidpiam opponeretur, reus continuò gravissimorum fieret delictorum, ô bellam, si DEO placet, deliberandi methodum! Sed ne in re apud omnes comperta laborem, hoc tantùm moneo, ex his ipsis objectionibus, quas Soterius multorum annorum usu in hac palæstra exercitatus, juvenibus privatim fecerat, confecisse postmodum catalogum
illum

illum considerationum, quæ tibi adeò bilem moverunt. Quod privatim dicere licuit (ut certè licuit) quid vetabat eas in plurium & promptiorem usum pagellis committere ab ipsis juvenibus majori otio suppetente accuratiùs expendendas? Quis autem juvenum, si quando ipsis ea, quæ damnas, atque alia talia ab aliquo Confessario privatim objiciantur, quis, inquam, juvenum ea accipit ut impudentia, ut malè sonantia, & non potiùs ut objectiones, quales re ipsa sunt ad ipsius constantiam sinceritatè que propensionis explorandam? Porro si ad evitandum scandalum, malùmque sonitum objectiones illas Confessarius ipse dissolvere deberet, quem, quæso, in finem illæ juveni objicerentur? anne ut confessarius eas solvens speciem suæ prudentiæ juveni præbeat? ineptè. anne ut juvenem in suscepto proposito ne in minimo perturbet? hoc verò imperitiùs, cæciùs, periculosiùsque fieri nil posset, desineretque finis omnis directionis. Liquet igitur objectiones primario non ab confessario, sed ab ipso deliberante dissolvendas esse, eumque potissimum esse earum finem, ut relicto deliberanti spatio cogitandi, ab ipso deliberante pro modulo ejus, captuque dissolvantur; in quo si modò vera sit, & serîa vocatio, deliberans etiam juvenis haud admodùm laborabit, ut experientia quotidiana docet. Agitur enim de re in propetulo existente, tot Religiosis quotidie ob oculos versantibus, ex quorum vivendi more, si eum sibi secundum putet, satis intelliget, quantam vim facere objectiones illæ in oppositum valeant.

At quæras: ut quid Soterius objectiones illas, quæ contra Societatem JESU fiunt, tam gnæviter dissolvit? eas, quæ contra alios Ordines, non solvit? Hic busiris, hoc genus calliditatis & supinæ philantiæ. Rsp. j'ò quid si tibi ultro & liberaliter, quod aliàs feci, admittam, Authorem voluisse non nihil amplius Societati, quàm alijs Statibus

favere? Quid mirum? Quid absurdum? Jesuita erat, cui vel ipse ordo charitatis suadebat, plus suæ Matri, quàm alijs statibus deferre. Si tute ipse libellum in simili argumento scriberes, quis quæso tibi vitio verteret, quòd plus aliquantum tuæ, quàm alijs Religionibus tribueres? Hoc ipsum officium filij adversùs Matrem suam nonnullo jure flagitat: Parùm autem rectè, planèque imperitè contendis, hanc qualemcunque propensionem esse sordidam ac putidam philantiam, aut eam in aliorum Ordinum injuriam vergere; planè, inquam, injustè isthoc quiritaris, nisi velis omnium hominum morem criminis & flagitij arcessere, quorum quisque suas amplius, quàm alienas merces commendat. Si Author aliorum Ordinum commoda non attulisset; si afferendo incommoda afferuisset aliqua, quæ in eorum contemptum cedere potuissent; si considerationes tali modo proposuisset, ut appareret, eum positivè velle ingressum aliorum Ordinum dissuadere, tum enim locus esset aliquis querelæ tuæ tam acerbæ relictus; nunc autem cum & commoda liberalissimè attulerit, & nihil *asseruerit*, quod vel infamiam vel contemptum inferere possit; sed omnia tantùm problematicè, atque ad instar objectionum, quas in simili negotio inevitabiliter fieri ipsa deliberationis natura postulat; cùm ex omnibus libelli apicibus eluceat optima ejus mens, non avertendi à quoquam statu, sed tantùm ut providè, circumspèctèque eligatur, laborare; quis, obsecro, ei meritò succensere? quis injuriarum petere sapientum poterit? Nisi hoc ipsum reputes esse alios status contemnere, aut eorum ingressum dissuadere, quòd eorum incommoda, & quæ contra eos fieri possunt, objectiones proponat. Quod quàm parùm è ratione diceres, omnibus ingenuis, qui vel obiter negotium deliberationis intelligunt, est perspectum. Atqui talia proponendo juvenes possunt ab aliquo statu absterreri: bellissimè profectò; Ad quid ergo, aut quem in finem deliberatio instituitur, nisi

nisi

nisi ut cognoscantur tum ea, quæ allicere, tum & ea, quæ absterre possunt? Quàm imperita, inuò quàm nulla esset deliberatio, in qua tantùm ea, quæ invitare, secus alia penderentur! Hic porro ne exclames, voluisse Soterium, aut intendisse quenquam ab ullo statu absterre; hoc enim calumnia foret. Qui enim non ea tantùm, quæ absterre, sed etiam ea, quæ inducere nata sunt, proponit, non nisi malitiosè censeretur velle absterre, quin potiùs velle ad perfectam, & legitimam electionem, quæ fieri sinè utriusque partis consideratione nullo pacto potest, adjuvare.

Rsp. 2. *Causam, cur vir Religiosissimus objectiones contra Clarissimam Societatem factas peculiariter dissolverit, potuisse illi succurrere specialem, quæ in alijs statibus non occurrebat: primùm, quòd Societas plurimùm ab hominibus hujus seculi (utinam ne ab alijs!) impetatur, proscindatur, diffametur, cui proinde nequaquam oportebat novam detractionum materiam suggerere, aut argumenta ab Authore domestico subministrari, quibus eam specioso colore, tanquam ipsis Jesuitis talia de se confitentibus & scribentibus, proscindant. Quæ ratio, ut liquet, de alijs statibus haud erat. Deinde sunt aliqua in Societate peculiaris, & illi soli propria, e. g. dimissio, aditus ad honores præclusus, invidia apud multos, labor studiorum intensus, origo recentior, diversitas graduum, longior in Novitiatu probatio, difformitas ab alijs Religionibus quoad speciem exotica, aliæque talia, quæ in alijs Religionibus non inveniuntur; Hæc igitur, uti sunt objectiones speciales, & cum alijs nulla parte communes, ita specialibus solutionibus indigebant: contra verò quoniam objectiones adversus alios status fieri solitæ in propatulo sunt omnibus, ac tritæ; tritis quoquè & passim occurrentibus responsionibus vel ab ipsis Juvenibus nullo possunt negotio resolvi. Sic licet ea,*
quæ

quæ contra statum Religiosum in communi, aut contra ordines mutare solitos domicilium, etiam contra societatem pugnent, non tamen putavit vir prudentissimus ullam in iis pro societate solutionem adferendam, utpote cum communia sint, quæ proferuntur, & communibus solutionibus dilui possint,

Verum enimvero, si bene libellum inspexeris, nullam invenies objectionem contra alios status propositam, quæ non alio loco vel expresse, vel implicite & æquivalenter solvatur, e. g. hæc, quod *vita nonnullorum videatur commodior, quam ad vincendas tentationes sufficiat*, solvitur alibi in consideratione pro statu Religioso in communi, ubi n. 4. sic habet: *Plurima in Religione sunt salutis mediae, quæ hominem fere cogunt esse bonum, ut sunt regule, vigilantia Superiorum, assidua Sacramentorum frequentatio, exhortationes publicæ & privatæ, aliorum sanctæ, viventium exempla, lectio librorum spiritualium quotidiana, frequentes corporis mortificationes, meditatio rerum cœlestium, colloquia religiosa, correctio erratorum, sobria dieta: Item n. 3. In Religione absunt salutis pericula & peccandi occasiones ac scelerum illicia, quæ habentur in seculo. Vicia carnis per castitatem, ambitio per obedientiam, appetitus opum per paupertatem emendantur. Absunt pariter pravorum exempla, quæ seducant; adeo, ut nisi quis sponte præcipitare se velit in ruinam, facillime sine ullo graviore lapsu vivere possit.* Hæc Soterius de omnibus omnino Religiosis Ordinibus, generatimque refert. Quid, quæso, amplius desideres Mellite? Ne tu ipse quidem plus dicere pro objectionis illius solutione poteras: Jam quæso te: Si juvenis semel sit imbutus hujusmodi de Statu Religioso dictamine, nonne satis & omnem in partem communitus est adversus illam, quæ deinde oponitur, objectionem? an non ex hoc

principio illam resolvere ad fatietatem potest? vel si hoc non obstante aliam præterea objectionis resolutionem desideres, rogo, quam tandem? vel novam, vel veterem? Si veterem, hæc otiose repeteretur, molesque libelli ultra modum crevisset: Si novam; quam tu tandem meliorem, quam luculentio-rem, efficaciorumque afferre potuisses? expende, inspice. Atque ne diu quæras, nonne in indiculo commodorum pro statibus stabilitatem loci profitentibus dicitur, *hanc vitam videri simillimam vite Christi & Apostolorum*, quod si juvenis serio apprehendat, quid ultra erit operis objectiones omnes, modo ad hunc statum inclinet, dissolvere?

Similiter illa objectio, qua dicitur *perpetuitatem Sociorum parere nauseam*, satis superque prævenitur in consideratione pro statu Religioso n. 19. ubi suavitas Religiosi convictus sic describitur: *Ecce quam bonum, quam jucundum habitare fratres in unum! Quid mirum, quod una sit omnibus & mensa, cum una sit omnibus anima, una voluntas, idem finis?*

Contra alteram objectionem, qua dicitur *Perpetuitatem loci ejusdem esse gravem &c.* medicina ponitur in laudata consideratione n. 21. ubi sic: *Consolationibus spiritualibus DEUS Religiosos afficit, utpote quorum animus terrenis cupiditatibus vacuus aptior est ad eas percipiendas. Inter delectationes mundanas autem & spirituales tantum est discrimen, quantum inter Angelos modulantes, & porcos grunnientes. Et hæc consolationes interne (NB.) faciunt, ut omnia onera status Religiosi, quæ aliis gravia videri possent, dulcescant, & cum gaudio ferantur. Ubi enim amatur, ibi non laboratur, vel certe labor ipse amatur. Ita ibi. Item in reflexione super motiva status secularis n. 7. Solatia Spiritua-*

ualia pellunt omnem tristitiam e corde Religiosi. Quo quid ad solatium Religiosi Status magis apposite dici possit, non video.

Certe ex eodem scrinio quam idoneum remedium contra molestiam (si quæ sit, ut certe quibusdam videtur) perpetuitas loci depromi possit, tute ipsemet non diffiteberè: Pone enim juvenem, qui ad talem Statum se ferrè & inclinari sentiat, qui prius illud de consolationibus spiritualibus Religiosorum in animum alte demiserit: objice tum illi molestiam ex perpetuitate loci; quam habebit in promptu dicere, futuras alias in Religione consolationes, quibus illæ molestiæ facile leventur! objice illi *vitam Religiosorum quorundam esse otiosam*, nonne continuo paratum habebit dictamen ex Consideratione, seu reflexione super *motiva pro statu seculari, n. 5. Nemo erit otiosus, qui se volet & sciet occupare. Sancta illa quies aprissima est lectioni, meditationi, studiis, librorum scriptioni, aut etiam laboribus manualibus.* Hæc tibi totidem verbis: inspice.

Objice porro juveni molestiam, seu periculum despoticismi, qui existerè posset ex perpetuitate superioris, nonne hæc difficultas jam pridem sublata est ex eadem Reflexione ad 8. ubi hæc verba: *Si quas difficultates habet Religio, habet etiam premium pro iis certum: re ipsa tamen difficultates majores habet status secularis, easque ferre debet ob vanitatem: Etiam is, qui manet in seculo plerumque habet alios se superiores, quorum sequi debet voluntatem, sepe cum maxima sui violentia & sine merito.*

Objice denique illi, quod multi, aut nonnulli in hac vel illa Religione vivant male contenti, animo ægro, languido, mæsto; quod nimis commoditatum studiosi, quod

otiosi quod certi & perpetui superioris intolerantes, nonne
 habet ex alibi consideratis obvium & solidum remedium in
 laudata reflexione n. 4. ubi sic instruitur : *Si ex eo, quod
 aliqui Ecclesiastici aut Religiosi male vivant, & scanda-
 lose; nemo deberet Religionem ingredi; tum nemo de-
 buisset fieri Apostolus, cum eo horum Ordine Petrus
 Christum negaverit, Judas vendiderit: quanta hæc scan-
 dala! Paucorum culpa non est statui imputanda, qui
 sanctus esse potest, licet aliqui non semper illi respon-
 deant &c.* Ecce Mellite, quam nihili sint omnia illa toni-
 trua & fulmina, quæ non ex libello Soterii, sed ex tuo po-
 tius cerebro erumpunt. Require jam, si superis placet, so-
 lutiones objectionum, quas Author, si etiam mediato ac
 de industria peculiari loco subjicere debuisset, non sane po-
 tuisset, nisi veteres repetere. Verum has tu non solutio-
 nes, sed maniam, sed furorem & viro indignam incogitan-
 tiam sibi met ipsi contradicentem interpretaris; vir sane acu-
 tus, qui, licet toties, ut apparet, libellum evolveris, atque
 ut omne ejus venenum exurgeres, multum laboraveris, hoc
 tamen, quod cuique obvium erat, non ceperis, nempe ra-
 tionem consilii, quam sibi Author propositam habebat,
 problematicam, atque pro & contra dissertivam. Adeo bi-
 lis oculos offundit; quam opto tibi meritoriam apud DE-
 um fuisse, &, credo, fuit, quia ex Zelo forte non pessimo
 profecta; Sic interpretor; mel tibi pro felle restituens.

Cæterum ex verbis authoris tam pathetice, tam pie
 prolatis intelligere homo & palpare men-
 tem illius optimam
 poteras,

